

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

BARQAROR HAYOT
xalqaro ijtimoiy-ma'rifat markazi

“ZAMONAVIY PSIXOLOGIYANING DOLZARB MUAMMOLARI”

mavzusida xalqaro miqyosda ilmiy-amaliy anjuman materiallari

“Zamonaviy psixologiyaning dolzarb muammolari” mavzusida xalqaro miqyosda ilmiy-amaliy anjuman materiallari
660 b.

O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vaziri E.Karimova tahriri ostida chop etildi.

Bosh muharrir:

Z. Raxmanov – Nizomiy nomidagi O‘zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti rektori v.v.b., iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD).

Mas’ul muharrir:

G. Ibragimova – Pedagogika-psixologiya va inklyuziv ta’lim fakulteti dekani, pedagogika fanlari doktori, professor

Tahrir hay’ati:

N. Sh. Umarova – psixologiya fanlari doktori, professor.

V. M. Karimova – psixologiya fanlari doktori, professor.

Z. T. Nishanova – psixologiya fanlari doktori, professor.

D. S. Karshiyeva – psixologiya fanlari doktori, professor.

Nashrga tayyorlovchi:

R. Ashurov – psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

To‘plamda keltirilgan maqolalarning mazmuni va keltirilgan statistik ma’lumotlarga mualliflar mas’ul.

Nizomiy nomidagi O‘zbekiston milliy pedagogika universiteti 2025-yil 10-noyabrda bo‘lib o‘tgan ilmiy texnik kengashda muhokama qilingan va nashrga tavsiya etilgan

CONTENTS

1-Sho'ba. Zamonaviy psixologiyaning nazariy-metodologik asoslari va muammolari.....	15
YANGI O'ZBEKISTONDA PSIXOLOGIK XIZMAT: DAVLAT SIYOSATI, AMALIY MEXANIZMLARI VA BARQAROR RIVOJLANISH YO'LI Hilola Umarova	16
ZAMONAVIY PSIXOLOGIYANING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA SOG'LOM PSIXOLOGIK MUHITNI SHAKLLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI..... Karimova E'zoxon Gapirjonovna	19
RAHBAR XODIMLARGA PSIXOLOGIK XIZMAT KO'RSATISHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK MEXANIZMLARI Qo'ng'irotboy Avezimbetovich Sharipov	23
"DIGITAL TWIN" TEXNOLOGIYASI VA INNOVATSION BOSHQARUV PARADIGMASI Raxmanov Zafar Yashinovich	26
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОВРЕМЕННОЙ ПСИХОЛОГИИ В УЗБЕКИСТАНЕ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ..... Гайрат Бахрамович Шаумаров	28
MACHINE PSYCHOLOGY: BRIDGING HUMAN LEARNING PRINCIPLES AND ARTIFICIAL GENERAL INTELLIGENCE DEVELOPMENT Farkhod Alisherovich Alisherov, Nigora Ruzikulova Shukhratovna	31
MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA INKLYUZIVLIK SIYOSATINI AMALGA OSHIRISHDA RAHBARLIK FAOLIYATINING PSIXOLOGIK VA TASHKILIY ASOSLARI Ibragimova Gulsanam Ne'matovna	39
TALABALARNING ILMIY INNOVATSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI..... Abdullayeva Barno Sayfuddinovna	44
ONANING O'ZI HAQIDAGI TASAVVURLARINING FARZAND MUNOSABATIGA ALOQADORLIK XUSUSIYATLARI..... Abdullayeva Dilbar Ubaydullayevna	49
AVLODLAR KONTEKSTIDA MOLIYAVIY XULQ-ATVOR: PUL PSIXOLOGIYASINING IJTIMOIY-PSIXOLOGIK TAHLILI Umarova Navbahor Shokirovna	53
EMOTIONAL BURNOUT AND STRESS AS PSYCHOLOGICAL RISKS OF A NOTARY'S PROFESSIONAL ACTIVITY Arystanbek Aiymszhan, Aitysheva Aigul Mukataevna	56
UYUSHMAGAN YOSHLARNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK MOSLASHGANLIGINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI..... Atabayeva Nargis Batirovna	59
MUAMMOLI PEDAGOGIK VAZIYATLARGA O'QITUVCHI QAROR QABUL QILISHINING DIFFERENSIAL XUSUSIYATLARI P.S.Ergashev	61
SPORT BOSHQARUVI SOHASIDAGI DAVLAT FUQAROLIK XIZMATCHILARIDA OILAVIY VA KASBIY TOLERANTLIK..... O.E. Hayitov	64
O'QUVCHILARDA KOGNITIV JARAYONLARINING RIVOJLANISHI INTELLEKT SHAKLLANISHINING MUHIM OMILI SIFATIDA..... Ashurov Ramzidin Ramazonovich	67

INKLYUZIV PSIXOLOGIYA KONSEPSIYASI: IMKONIYATI CHEKLANGAN SHAXSLARNING PSIXOLOGIK RIVOJLANISHINI O'RGANISHDA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR.....	70
Abdullayeva Yulduz Muftillo qizi	
OILAVIY MUNOSABATLAR TRANSFORMATSIYASI JARAYONLARIDA YOSH OILA VAKILLARI XULQIDAGI AYRIM MUAMMOLAR.....	72
V.M. KARIMOVA	
UMUMIY O'RTA TA'LIM TIZIMIDAGI PSIXOLOGIK XIZMATNI TAKOMILLASHTIRISH ZARURATI MASALALARI	75
Akramova Feruza Akmalovna	
TALABALARDA ALTRUIZM NAMOYON BO'LISHIGA SHAXS XUSUSIYATLARINING TA'SIRI	77
Kamolova Nilufar Davir qizi	
PEDAGOGLARDA KASBIY STRESS VA UNING OQIBATLARI	82
Karshiyeva Dilafuz Suyunovna	
SINERGETIK TAFAKKUR — ZAMONAVIY TA'LIM JARAYONINING INNOVATSION YO'NALISHI.....	84
Masharipova Farog'at Matrasulovna	
OILADA MA'NAVIY, AXLOQIY VA MADANIY MALAKALARNI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK JIHATLARI	88
Mirabdullayeva Shoiraxon Abdulkayevna	
OLIY TA'LIM MUASSASASI IMIJINI BELGILOVCHI ASOSIY BIXEVIORISTIK KOMPONENTNING ILMIY-NAZARIY TAHLILI	91
Mirashirova Nargiza Anvarovna	
SPORTCHILAR PSIXOFIZIOLOGIK HOLATINI BAHOLASHDA TEPPIG-TEST METODIKASI	94
S.U.Nazarov	
ILK O'SPIRINLARDA HAVAS KASB TANLASH MOTIVI SIFATIDA.....	98
Nishanova Zamira Taskayevna	
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ПСИХОТЕРАПЕВТИЧЕСКОЙ ПРАКТИКЕ.....	101
Останов Шухрат Шарифович	
TALABALAR O'ZINI O'ZI FAOLLASHTIRISHI MUAMMOSINING MAHALLIY MUHITDA TADQIQ ETILISHI.....	106
Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li	
VOYAGA YETMAGANLAR O'RTASIDA NAZORATSIZLIK VA HUQUQBUZARLIKLAR PROFILAKTIKASI MASALALARI	109
Qodirov Obid Safarovich, Raxmatov Faxriddin Umarovich	
PSIXOLOGLARNING PROFESSIONAL TAFAKKURI.....	114
Ra'no Ismaylova	
O'ZBEKISTON VA JAHON MAMLAKATLARIDAGI OILAVIY AJRALISHLARNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARIDAGI O'ZIGA XOSLIKLARNING EMPIRIK TAHLILI	118
Ro'ziqulov Faxriddin Rasulovich	
SHAXS NAZARIYASIGA MAHALLIY PSIXOLOGLAR TOMONIDAN KOGNITIV YONDASHUV	121
Tursunov Lutfulla Sayfullayevich	
BO'LAJAK MUTAXASSISLARNING KASBIY RIVOJLANISHIGA QARATILGAN ILMIY TADQIQOTLAR TAXLILI.....	123
Tuychiyeva Saodat Melikuziyevna	
TA'LIM MENEJMENTIDA SHAXSLARARO MUNOSABATLAR - MUVAFFAQIYATLI BOSHQARUVNING ASOSIY OMILI SIFATIDA	126
Umarova Navbahor Shokirovna, Jalolova Nafisa O'ktam qizi	
TALABALARDA RUHIY SALOMATLIKNI MUSTAHKAMLASHDA STRESSGA BARDOSHLILIK VA EMOTSIONAL INTELLEKTNING ROLI.....	128
Xajiyeva Iroda Adambayevna	

ZAMONAVIY GLOBAL MUAMMOLARDA ALTRUIZMNING ROLI	131
Xatamova Ferangiz Ibodulloevna	
QUROLLI TO'QNASHUVLARDAN OLIB KELINGAN BOLALARNI PSIXOLOGIK REABILITATSIYA QILISH MUAMMOLARI	134
S.R.Yuldashev	
ОСОБЕННОСТИ ПРОЯВЛЕНИЯ МЫСЛИТЕЛЬНЫХ ОПЕРАЦИЙ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА	137
Алимова Гулчехра Кабелевна	
О'QUVCHILARDA MUVAFFAQIYAT MOTIVATSIYASINI KUCHAYTIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	139
Karimov Sherzod Abdurasulovich	
HARBIY XIZMATCHILAR OILALARIDAGI INQIROZLARNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	142
Sh.S.Kurbanova	
AUDITORLIK QOBILIYATI RAHBAR KOMMUNIKATIV KOMPETENTLIGI KO'RSATKICHI SIFATIDA	145
Xolmurodova Dilnoza Xolmurodovna	
САМОРЕГУЛЯЦИЯ У СТУДЕНТОВ КАК ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ ФЕНОМЕН.....	149
Махмудова Д.А., Махманова К. Д.	
СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ.....	151
Султанова Амина Анваровна, Дjon Муминова Дильфуза	
ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ БЛАГОПОЛУЧИЕ СТУДЕНТОВ С РАЗНЫМ УРОВНЕМ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ	154
Тиллашайхова Хосият Азаматовна	
2-Sho'ba. Zamonaviy shaxs rivojlanishining ijtimoiy-psixologi muammolari	159
ВЛИЯНИЕ ИНТЕНСИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГАДЖЕТОВ НА ФОРМИРОВАНИЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ЗАЩИТ У ПОДРОСТКОВ	160
Е.Г.Алимова	
ZAMONAVIY SHAXS RIVOJLANISHIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING TA'SIRI	163
Abdinazarova Bibixonim Rashid qizi	
INKLYUZIV TA'LIM TIZIMIDA O'QUVCHILARNING PSIXOLOGIK MOSLASHUV JARAYONINI QO'LLAB-QUVVATLASH: SAMARALI PEDAGOGIK VA PSIXOLOGIK YONDASHUVLAR	166
Abdullayeva Yulduz Muftillo qizi, Giyazova Zuhro Sattorovna	
ZAMONAVIY BOSHQARUV TIZIMLARIDA QAROR QABUL QILISH SAMARADORLIGI	169
Umarova Navbahor Shokirovna, Artikov Samandar Arzikulovich	
IJTIMOY PSIXOLOGIK TADQIQOTLARDA OILA VA OILAVIY QADRIYATLARNING O'RGANILGANLIK HOLATI	172
Abibullaeva Perdegul Ongarbaevna	
OILAVIY JANJALLAR NATIJASIDA YUZAGA KELUVCHI STRESS VA DEPRESSIV HOLATLARNING PSIXODIAGNOSTIKASI.....	174
Boboyeva Feruza Azimjonovna	
ZAMONAVIY O'SMIR SHAXSINING EMOTSIONAL INTELLEKTI RIVOJLANISHIDA IJTIMOY OMILLARNING ROLI.....	178
Ergashev Dilshod Tirkash o'g'li	
PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF DIGITAL INFORMATION USE THAT CONTRIBUTE TO THE EROSION OF SOCIAL NORMS IN THE MINDS OF YOUNG PEOPLE	180
Ganiev Maksudjon Najimovich	
ZAMONAVIY SHAXS RIVOJLANISHINING IJTIMOY-PSIXOLOGIK MUAMMOLARI	184
Gulnafar Abdullayeva	

RUHIY SALOMATLIKNI SAQLASHDA PSIXOLOGIK OMILLARNING AHAMIYATI.....	187
Hasanova Dilshoda Avazbek qizi	
EMOTSIONAL INTELLEKT - ZAMONAVIY SHAXS RIVOJLANISHINING IJTIMOY – PSIXOLOGIK MUAMMOSI SIFATIDA.....	190
Ismailova Nilufar Baxadirovna	
OILALARDA INTERNETGA TOBELIKNING BUGUNGI KUNDAGI HOLATI.....	193
Kushakova Nargiza Islambayevna, Ergasheva Sarvinov Shavqiddin qizi	
AKADEMIK PROKRASTINATSIYANI O'RGANISH BO'YICHA XORIJIY OLIMLAR TAHLILI	196
Mardiyeva Shaxnoza Amirovna	
STEAM TA'LIM VOSITASIDA O'QUVCHILARNING KREATIV QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	199
Matkarimova Nilufar	
MAKTABGACHA YOSHDA BOLANING MUVAFFAQIYATLI IJTIMOYILASHUVI MEZONLARI	203
Norbosheva Maqsuda Achilovna	
DEVIANT XULQ-ATVORLI O'SMIR QIZLARDA HIMOYA MEXANIZMLARINING IJTIMOYILASHUVGA TA'SIRI	206
Parpiyeva Shaxnoza	
PSIXOLOGIYADA O'ZINI O'ZI FAOLLASHTIRISH FENOMENIGA NISBATAN ILMIY YONDASHUVLAR.....	209
Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li, Istamburiyev Muhammadali Abdulazizovich	
VELOSIPED SPORT TURI BILAN SHUG'ULLANUVCHILARNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.....	212
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
SOCIO-PSYCHOLOGICAL CONSEQUENCES OF CYBERBULLYING ON ADOLESCENTS' INTERPERSONAL COMMUNICATION	215
Salomov Shamsiddin Sabokhiddin ugli	
RUHIY SALOMATLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASH ORQALI BO'LAJAK LOGOPEDLARNING INKLYUZIV FAOLIYATGA PSIXOLOGIK TAYYORGARLIGINI OSHIRISH	219
Sharifova Maxliyo Zarif qizi	
TALABALARDA TA'LIM JARAYONIGA MOSLASHISHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.....	222
Ubaydullayev Nuriddin Toxir o'g'li	
PEDAGOGIK JAMOALARDA PROJECT MANAGEMENT METODLARINING JAMOAVIY MOTIVATSIYAGA TA'SIRI.....	225
Umarova Navbahor Shokirovna, Ashurov Muhammad Zokir o'g'li	
AYOLLARDA KASB VA OILA MUVOZANATINI TA'MINLASHNING PSIXOLOGIK OMILLARI	227
Zuxra Mansurxonova	
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ СПОСОБЫ ВЫЯВЛЕНИЯ КРИМИНАЛЬНОГО ПОВЕДЕНИЯ В ПОДРОСТКОВОМ ВОЗРАСТЕ	230
Пардаева Умида Мухтар қизи	
PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE LIFE POSITION OF UNORGANIZED YOUTH.....	234
Atabayeva Nargis Batirovna, Alimjonova Durdona Yunusjon qizi	
YOSHLARNI OTA-ONALIK MAS'ULIYATIGA TAYYORLASH - PSIXOLOGIYANING DOLZARB MUAMMOSI SIFATIDA.....	238
Bilolova Zamira Baxtiyarovna	
OTA-ONA VA FARZAND MUNOSABATLARINI TADQIQ ETISHNING NAZARIY JIHATLARI.....	241
D.U.Abdullayeva, I.X.Panjiyeva	
SHAXS IJTIMOY MOSLASHUVIGA TA'SIR ETUVCHI PSIXOLOGIK OMILLARNING O'ZIGA XOSLIGI	244
Dusboyev Asliddin Turgunovich	
PSYCHOLINGUISTIC FOUNDATIONS OF SOCIOLINGUISTIC COMPETENCE AND ITS STRUCTURAL COMPONENTS.....	247
G.A.Valiyeva	

YOSH OILALARNING MUSTAHKAMLIGIGA ZAMONAVIY AXBOROT VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING TA'SIRI.....	250
Kushakova Nargiza Islambaevna	
TALABALARDA IJTIMOY-PSIXOLOGIK KOMPETENTLIK SHAKLLANISHINING DINAMIK XUSUSIYATLARI.....	253
Nazarova Malohat Axmedovna	
SOCIO-PSYCHOLOGICAL CONSEQUENCES OF CYBERBULLYING ON ADOLESCENTS' INTERPERSONAL COMMUNICATION	255
Salomov Shamsiddin Sabokhiddin ugli	
OTA-ONA VA FARZAND MUNOSABATLARINI BARQARORLASHTIRISHDA AFILIATSIYA MOTIVINING IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	259
Samatova Sevara G'ayratovna	
GENDER STEREOTIPLARI - QABUL QILINGAN ME'YOR VA QOIDALARGA XULQ-ATVORINI MOSLASHTIRISH.....	263
Saribayeva Umida Sattarovna	
DINIY MUTAASSIBLIK, EKSTREMIZM VA TERRORCHILIKNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.....	266
Sobirov Jamoliddin, Nazarov A.S.	
O'QUVCHI YOSHLARNING O'ZARO MUNOSABATLARIDA TEAM BUILDING TA'SIRI VA AHAMIYATI.....	267
Turayev Nurmuhhammad Alibek	
O'SMIRLARDA DEVIANT XULQNING KONATIV ASPEKTLARI BO'YICHA PSIXODIAGNOSTIK TAHLIL (HUDUDIIY VA GENDER FARQLARI MISOLIDA)	269
Turayeva Gulchehra Urayimovna	
TALABALAR IJTIMOYIY FAOLLIGINI OSHIRISHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK JIHATLARI	273
Umarov Saidnemat Burxanovich	
O'SMIRLIK DAVRIDA DEVIANT XULQ-ATVOR NAMOYON BO'LISHINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.....	275
Umarova Navbahor Shakirovna, Xalilova Sarvinoz Qodirali qizi	
TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARISHDA KOGNITIV MENEJMENT YANGI MODEL SIFATIDA	278
Umarova Navbahor Shokirovna, Sadinova Marjona Akmal qizi	
SPORTCHILAR OILASIDAGI SIBLINGLAR MUNOSABATLARINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.....	281
G.H.Usmonova	
YOSHLAR PSIXOLOGIK MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHDA QADRIYATLAR TIZIMI VA IJTIMOY-PSIXOLOGIK MEKANIZMLARNING O'ZARO TA'SIRI: NAZARIY ASOSLAR VA EMPIRIK TAHLIL.....	283
X.A. Bobanov	
KIBERIJTIMOYILASHUV IJTIMOYIY PSIXOLOGIK HODISA SIFATIDA.....	287
Yuldashev S.R., Muhiddinova M.N	
MILLIY VA DINIY URF-ODAT VA AN'ANALARDA AXLOQ NORMALARINING MUJASSAMLASHGANLIGI.....	289
D.Sh.Yuldashova, Miraliyeva Zulayxo Abdurauf qizi, Xidirova Gulhayo Muhiddin qizi	
РАЗВИТИЕ КОММУНИКАТИВНЫХ НАВЫКОВ У СТУДЕНТОВ-ПСИХОЛОГОВ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ	292
Аскарова Гулрух, Ашурова Анастасия	
КОММУНИКАТИВНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ КАК ФАКТОР ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО СТАНОВЛЕНИЯ ПЕДАГОГА-ПСИХОЛОГА.....	296
Аскарова Гулрух, Рахимова Робиябону	
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ОБРАЗА «Я» У ПОДРОСТКОВ.....	300
Махмудова Диларом Ахмадовна, Сафаев Музаффар Зафар угли	
СЕМЕЙНАЯ СИНЕРГИЯ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ “Я-КОНЦЕПЦИИ” В ПОДРОСТКОВОМ ВОЗРАСТЕ	303
Одилова Наира Гулямовна	

3-Sho'ba. Yosh va pedagogik psixologiya: ta'lim-tarbiya jarayonidagi muammolar	307
TALIM MUASSASALARIDA PSIXOLOGIK KONTRAKTNI MUSTAHKAMLASH UCHUN TASHKILIY-PSIXOLOGIK INTERVENSIYALAR	308
Umarova Navbahor Shokirovna, Bayzaqova Madina Ibragimovna	
TALIM OLIH JARAYONIDA STRESSGA BARQARORLIK NAMOYON BO'LISHINING YOSH PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	312
N.Z.Ismoilova, M.K.Ismoilova	
BOLALARDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING PSIXOLOGIK TA'SIRI	315
Aliyeva Kamola Saidnegmatovna, Tulqunova Barnooy Behzodjon qizi	
PEDAGOGLARDA KASBIY STRESSNING NAMOYON BO'LISH XUSUSIYATLARI	317
Boymirzayeva Nafisaxon Baxodir qizi	
O'ZBEKISTONDA STEAM TALIM TEXNOLOGIYASINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK XUSUSIYATLARI	321
G.M.Qurbonova	
PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF DIGITAL INFORMATION USE THAT CONTRIBUTE TO THE EROSION OF SOCIAL NORMS IN THE MINDS OF YOUNG PEOPLE	324
Ganiev Maksudjon Najimovich	
TALABALARDA PROKRASTINATSIYA DARAJASINI KAMAYTIRISH VA OLDINI OLIHNING NAZARIY TAHLILI	328
Ismailov Sanjarbek Sherzod o'g'li	
O'SMIRLARDA DEVIANT XULQ SHAKLLANISHINING OTA-ONA MUNOSABATLARI BILAN BOG'LIQLIGI	331
Mo'minova Dilrabo Murodillayevna	
O'SMIRLIK DAVRIDA PSIXIK RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI	334
N.Z.Ismoilova, S.S.Berdiyeva, H.T.Baxriddinova	
ZO'RAVONLIKKA UCHRAGAN O'SMIRLAR ORASIDA COPING STRATEGIYALARINING SHAKLLANISHIGA IJTIMOYIY QO'LLAB-QUVVATLASH OMILLARINING TA'SIRI	337
Nishanova Zamira Taskarayevna, Komilova Komila Inomjon qizi	
O'SMIRLARNI AGRESSIV XULQ-ATVOR FENOMENINI PSIXOLOGIK JIHATLARINI O'RGANISH	339
Norqulova Dildora Shavkat qizi	
OLIY TALIM PEDAGOGLARDA FRUSTRATSION TOLERANTLIKNI NAMOYON BOLISHINING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	342
Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li	
TALABALAR O'ZINI O'ZI FAOLLASHTIRISHI MUAMMOSINING MAHALLIY MUHITDA TADQIQ ETILISHI	345
Qurbonboyev Azimbek Nazirboy o'g'li	
TALABALARDA TADQIQOTCHILIK QOBILYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	348
Saidakbarova Nigora	
O'SMIRLIK DAVRIDA DEVIANT XULQNING SHAKLLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	351
Sattarova Shahnoza Qo'chqarovna, Erkinjonova Raximaxon Baxtiyor qizi	
TALIM TASHKILOTLARIDA "WELL-BEING MANAGEMENT" TIZIMINI JORIY ETISH: IJTIMOIY-PSIXOLOGIK YONDASHUV DOIRASIDAGI TAHLIL	353
Umarova Navbahor Shokirovna, Muminov Temurbek Uralbaevich	
GLOBALASHUV DAVRIDA O'SMIRLARNING HAYOTIDA PSIXOLOGIYANING AHAMIYATI	356
Xolmuratova Mahbuba Maxmudovna, Mannonov Hamid Xolmurod o'g'li, Isroilova Sevinch Sobirjon qizi	
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ КОПИНГ-СТРАТЕГИЙ ПЕДАГОГОВ В СТРЕССОВЫХ СИТУАЦИЯХ	359
Аскарова Гулрух Оринбасаровна, Халматова Мумтоза Зафаржон кизи	

ВЛИЯНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕССОВ У ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА НА МЕЖЛИЧНОСТНЫЕ ОТНОШЕНИЯ.....	363
Лутфуллаева И.А.	
RIVOJLANGAN XORIJIY MAMLAKATLAR TA'LIM TIZIMIDA MAKTAB DIREKTORLARINING BOSHQARUV MADANIYATI.....	365
Abdulxayeva M.B.	
INNOVATSION TALIM TIZIMIDA TALABALARNI KREATIV TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI.....	369
Masharipova Saida Rahimovna, Jiyonboeva Sadokat Shonazarovna	
FORMATION OF SOCIO-COMMUNICATIVE SKILLS IN STUDENTS THROUGH BILINGUISTICS BASED ON AN INTEGRATIVE APPROACH.....	372
Najmiddinova Gulnoza Odilovna	
O'QITISH JARAYONIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING PSIXOLOGIK JIHATLARI.....	376
Safarova Dilnoza Kuchkarovna, Kasimova Dildora Xusanovna	
ZAMONAVIY SHAXS RIVOJLANISHINING IJTIMOIIY-PSIXOLOGIK MUAMMOLARI	379
Saidakbarova Nigora Abduraxim qizi, Saydiraxmonova Durdona Abror qizi	
PEDAGOGIYALARDA KREATIVLIKNI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK XUSUSIYATLARI	382
Sh.D.Ablakulov	
PSYCHOLOGICAL BASES OF POSITIVE PSYCHOLOGY AND POSITIVITY IN PEDAGOGICAL ACTIVITY	385
Shakhnoza Sattarova Kochkarovna	
PSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS OF PROFESSIONAL ADAPTATION	388
Shodiyeva Rayhon Saydullayevna	
YOSH VA PEDAGOGIK PSIXOLOGIYA: TA'LIM-TARBIYA JARAYONIDAGI MUAMMOLAR.....	391
Tuqboyeva Dilshoda Zaynievna, Saliddinova Nilufar Lochin qizi	
O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM DASTURLARINI XALQARO AKKREDITATSIYADAN O'TKAZISH TAJRIBASI.....	393
Tursunov Tajimurad Mirsaidovich, Berdiqulov Ravshan Shavkatovich	
PEDAGOGIK DIAGNOSTIKA PEDAGOGIKANING ILMIY VA AMALIY SOHASI SIFATIDA	396
Umarova Malika Xisabidinovna, Xolboboyeva M.A.	
TA'LIM MUASSASALARIDA LIDERLIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI.....	399
Umarova Navbahor Shokirovna, Sobirova Shahlo Saminjonovna	
O'QUV MOTIVATSIYASI MUAMMOSI XORIJ PSIXOLOGIYASIDA TADQIQOTLAR PREDMETI SIFATIDA.....	402
D.Sh.Yuldashova	
ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ОБУЧЕНИИ ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ НАУК.....	405
Алиева Камола Саиднегматовна	
ФОРМИРОВАНИЕ КОГНИТИВНОЙ АКТИВНОСТИ КАК ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ НАУЧНОГО ИНТЕЛЛЕКТА ПЕДАГОГА.....	408
Анварова Хуснора Давронбек кизи	
ЗНАЧЕНИЕ И РОЛЬ АРТ-ТЕРАПИИ В РАБОТЕ С ДЕТЬМИ	411
Асанова Гузаль Мухарамовна, Нуруллаев Адхамбек	
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ СОВЛАДАЮЩЕГО ПОВЕДЕНИЯ У МОЛОДЕЖИ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ	414
Аскарлова Гулрух Оринбасаровна	
ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ФРУСТРАЦИОННОЙ ТОЛЕРАНТНОСТИ ПЕДАГОГОВ.....	418
Аскарлова Гулрух Оринбасаровна, Рустамова Мубина Эркин кизи	

УМЕНИЯ ОРИЕНТИРОВАТЬСЯ В ТРУДОВОМ ЗАДАНИИ У УМСТВЕННО ОТСТАЛЫХ УЧАЩИХСЯ МЛАДШИХ КЛАССОВ.....	422
Зохидова К.Х.	
РОЛЬ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ В ПСИХОЛОГИЧЕСКОМ СОПРОВОЖДЕНИИ И ВОСПИТАНИИ ШКОЛЬНИКОВ	424
М.М.Агзамова, Карпенко А.А.	
КОГНИТИВНЫЕ И ЭМОЦИОНАЛЬНЫЕ ФАКТОРЫ МОТИВАЦИИ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА У МОЛОДЕЖИ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ (ПОКОЛЕНИЯ Z И ПОКОЛЕНИЯ ALPHA).....	427
Мухамеджанова Р.Р.	
4-Sho'ba. Amaliy psixologiya: psixologik xizmat muammolari va innovatsion yechimlari.....	430
PEDAGOGIK JAMOALARDA PROJECT MANAGEMENT METODLARINING JAMOAVIY MOTIVATSIYAGA TA'SIRI.....	431
Umarova Navbahor Shokirovna, Ashurov Muhammad Zokir o'g'li	
ИСТОРИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ ПОНЯТИЯ «ОДАРЕ́ННОСТЬ».....	433
Байбаева Мухайе Худайбергеновна, Зайниддинова Хилола Абдилвахоб кизи	
GLOBALASHUV JARAYONIDA HUQUQBUZARLIKLAR PSIXOPROFILAKTIKASI MUAMMOLARI	436
Qodirov Obid Safarovich, Utaev Umid Saidaloyevich	
TURLI AVLOD VAKILLARIDA KASBIY MOTIVATSIYA VA KASB TANLASH MEKANIZMLARINING PSIXOLOGIK TAHLILI	439
Jabborov Xazrat Xusenovich, Kamola Xodjaeva	
STRESS HAQIDA UMUMIY PSIXOLOGIK TUSHUNCHA.....	442
Aksakalova Nilufar Oybekovna	
XOTIN-QIZLARDA OILAVIY ZO'RAVONLIK DAN KEYINGI STRESS HOLATLARINI OPTIMALLASHTIRISHNING IJTIMOY PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI.....	446
Alimova Umida Raxmatillayevna	
BOJXONA TIZIMI XODIMLARIDA STRESSGA BARQARORLIKNI OSHIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI.....	449
Fayzullayeva Xurshida Erkin qizi	
KASBIY O'ZINI ANGLASH VA O'ZINI RIVOJLANTIRISH MOTIVLARI.....	452
G.Andakulova	
VIRTUAL MULOQOT VA RAQAMLI IJTIMOY MUHITDA YOSHLARNING DEVIANT XULQ-ATVORI SHAKLLANISHINING PSIXOLOGIK MEKANIZMLARI	455
G'aniyev Maqsudjon Najim o'g'li, Nizomiddinova Feruza Faxriddin qizi, Bahriddinova Hulkaroy Tojiddinova	
RUHIY SALOMATLIKNI SAQLASHDA PSIXOLOGIK OMILLARNING AHAMIYATI.....	460
Hasanova Dilshoda Avazbek qizi	
IJTIMOY TARMOQLARNING SHAXS RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	463
Ismoilova Dilso'z, Murodjonova Mavzuna Latifjon qizi, Tilapboyeva Rayxona Komiljon qizi	
TALABALARDAGI KOMMUNIKATIV VA IJTIMOY KOMPETENTLIK XUSUSIYATLARINI RIVOJLANTIRISH.....	466
Nazarova Malohat Axmedovna	
FORMATION OF COMMUNICATIVE SKILLS IN STUDENTS WITH HEARING IMPAIRMENTS.....	469
Shakhnoza Pulatova	
O'SMIR YOSHIDAGI O'QUVCHILAR SAMARALI MULOQATDA O'QITUVCHILARNING KOMMUNIKATIV SIFATLARNI NAMOYON BO'LISHI	472
Xalmuratova Dilaram Abdikarimovna, Saydazimova Ziyoda Baxtiyor qizi, Nurmuhamedova Mohidil Nodir qizi	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASRIDA TA'LIM JARAYONINI BOSHQARISH INNOVATSIYALARI.....	475
Mamanazarova Nargiza Komildjanovna, Mirzayeva Shaxida Abidinabiye vna	

O'SPIRINLARNING IJTIMOYIY TARMOQLARDAGI MULOQOT MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOYIY-PSIXOLOGIK JIHATLARI.....	478
Salomov Shamsiddin Saboxiddin o'g'li, Yaxshiboyeva Ruxshona Husniddin qizi, Alimjonova Durdona Yunusjon qizi	
MOSLASHUVCHAN XULQ-ATVOR XUSUSIYATI, IFODALANISH MUAMMOLARI.....	482
Sh.B.Qurbanova	
KONCHILIK VA QAZIB OLISH SANOATI SOHASIDA PSIXOLOGIK SALOMATLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASH TIZIMI	487
Sh.U. Turobova	
SHAXS VAQTINI IDROK ETISH VA BOSHQARISHNING TO'RT USULI	491
Solayev Og'abek Ilhombek o'g'li	
AYBDORLIK HISSINING NAMOYON BO'LISHI: XORIY OLIMLARI TADQIQOTLARIDA YORITILISH	494
Sultanova Saida Muhiddin qizi	
EDUKOLOGIYA VA KOMMUNIKATSIYANING KESISHGAN NUQTALARI: METODOLOGIK QARASHLAR TAHLILI.....	496
To'g'onboyeva Qizlarxon Ikromjon qizi, Ruzmetova Xilola Abdusharipovna	
ZAMONAVIY SHAXS RIVOJLANISHINING IJTIMOYIY-PSIXOLOGIK MUAMMOLAR.....	501
Tuqboeva Dilshoda Zaynievna, Mardonova Mardona Farhodovna	
CORRECTION OF ANXIETY IN CHILDREN.....	503
Umarova M.Kh., Sabirova N. I.	
PEDAGOGIK DIAGNOSTIKANING MAQSADI VA SHAXS RIVOJLANISHIDAGI O'RNI	505
Umarova Malika Xisabidinovna, Abdurasulova Ra'no Saloxiddinovna	
VIRTUAL MUZEYLAR VA ULARNING TARBIVAVIY IMKONIYATLARI	508
Voxidova N.X., Yusupova M. U.	
O'SMIR YOSHIDAGI O'QUVCHILAR SAMARALI MULOQATIDA O'QITUVCHILARNING KOMMUNIKATIV SIFATLARI NAMOYON BO'LISHI.....	510
Xalmuratova Dilaram Abdikarimovna, Saydazimova Ziyoda Baxtiyor qizi, Nurmuhammedova Mohidil Nodir qizi	
O'SMIRLARNING PUL HAQIDAGI IJTIMOYIY TASAVVURLARI SHAKLLANISHIDA ETNOPSIXOLOGIK QADRIYATLAR VA MADANIY IDENTIFIKATSIYA OMILLARINING O'ZARO TA'SIRI	512
Xolmuratova Mahbuba Maxmudovna	
INSON PSIXIKASI TASHQI MUHIT VA ICHKI HOLAT O'RTASIDAGI O'ZARO TA'SIR NATIJASIDA SHAKLLANISHI	515
Xolmurotova Mahbuba Mahmudovna, Ergashova Shaxinabonu Boboqulovna, Safarova Lobar Alisherovna	
ОТКЛАДЫВАНИЕ ДЕЛ КАК ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ ЯВЛЕНИЕ: МЕХАНИЗМЫ И ПРИЧИНЫ ПРОКРАСТИНАЦИИ	518
Асанова Гузаль Мухарамовна, Ганибекова Ситора	
ДЕВИАНТНОЕ ПОВЕДЕНИЕ У ПОДРОСТКОВ	521
Аскарова Гулрух Оринбасаровна, Шапранова Милана Павловна	
МОТИВАЦИОННЫЕ ОСОБЕННОСТИ ОСУЖДЕННЫХ К ТРУДОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ОБУЧЕНИЮ В ПЕНИТЕНЦИАРНОЙ СИСТЕМЕ	525
М.А.Сайдуллаева	
5-Sho'ba. Shaxsning ruhiy salomatligi va salomatlik psixologiyasining dolzarb masalalari	529
O'SMIRLIK DAVRIDAGI BOLALARDA AGRESSIYANING NAMOYON BO'LISHI VA UNI BARTARAF ETISH USULLARI.....	530
Jalilova S.X., Aloyeva F., G'aybullaeva A.	
TA'LIM MUASSASALARIDA HR-MENEJMENT TIZIMINI JORIY ETISHNING SAMARADORLIGI.....	533
Umarova Navbahor Shokirovna, Bekmurotova Kamola Xasanovna	
BOLALARNI ZO'RAVONLIKDAN HIMOYA QILISH MEKANIZMLARI.....	535
Abbosova Uzrobonu Erkin qizi	

AUTIZM SPEKTRI BUZILISHI BO'LGAN MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA VIDEOMODELLASHTIRISHNING IJTIMOY KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI.....	538
Atabayeva Dilrabo Ixtiyor qizi	
GLOBAL O'ZGARISHLAR FONIDA KASBIY STRESS.....	543
Bog'bekova Dilnoza Shonazarovna	
GIPERTONIYA BILAN OG'RIGAN BEMORLARDA STRESSNI BOSHQARISHNING PSIXOLOGIK MEXANIZMLARI	546
Eshchanova Nasiba Matnazarovna	
SHAXSNING RUHIY SALOMATLIGI VA SALOMATLIK PSIXOLOGIYASINING DOLZARB MASALALARI	549
Inogamova Shaxzoda Raximovna	
NEUROPROTECTIVE PROPERTIES OF PROPOFOL AND SEVOFLURAN: POSSIBILITIES OF PREVENTING THE DEVELOPMENT OF DYSFUNCTION IN COGNITIVE PROCESSES	553
Karimova G. Kh., Khodjimurodova M. Yu.	
YETUKLIK DAVRIDA INSULT TASHXISLI BEMORLAR BILAN PSIXOKORREKSION ISH OLIB BORISHNING DASTURIY ASOSLARI.....	556
L.U.Atajanova	
SHAXS RUHIY SALOMATLIGINING PSIXOLOGIK VA IJTIMOY DETERMINANTLARI.....	558
N.A.Saidakbarova, Karimova Gulnoza	
GIPERTONIYA KASALLIGIDA BEMORLARDA NARKOZDAN SO'NG XOTIRANI O'ZGARISHI.....	561
Karimova Gulchehra Xamidullayevna, Axmatova Diyora Donyor qizi, Ulug'babayeva Soliha G'ayratjon qizi	
ZO'RAVONLIKKA UCHRAGAN AYOLLAR BILAN PSIXOLOGIK MASLAHAT TASHKIL ETISH TAMOYILLARI.....	564
Nazarova Muharram Yunus qizi	
SHAXS RIVOJLANISHI VA SALOMATLIGINI ASRASHDA IJTIMOY TARMOQLARNING O'RNI.....	567
O.M. Zaripov	
BULLING VA ZO'RAVONLIK HOLATLARINING PSIXOLOGIK, IJTIMOY VA PEDAGOGIK OMILLARI	569
Qarshiyeva Dilafruz, Sattorova Mohinur Sherali qizi	
MAHALLIY NARKOZ PAYTIDA TAFAKKURNING YO'QOLMASLIGI.....	572
Karimova Gulchehra Xamidullayevna, Nizomova Munisa Amriddinova, Raximova Shaxnoza Ravshanovna	
SHAXSNING RUHIY SALOMATLIGI VA SALOMATLIK PSIXOLOGIYASINING DOLZARB MASALALARI	575
Pulatova Gulnoza Murodilovna, Umrzaqova Gulzoda Abdurahmon qizi	
NEVROTIK BEMORLARDA XISSIY O'ZGARISHLAR	578
Karimova Gulchehra Xamidullayevna, Ostonayeva Novbaxor Mamaraimovna, Inomova Odina Abdulvohid qizi	
COVID-19 PANDEMIYASINING INSON RUHIYATIGA TA'RISI.....	581
Qadirova Shahnoza Saidabdullayevna	
NARKOZDAN SO'NG BEMORLARDA XOTIRANI TIKLANISHI.....	584
Karimova Gulchehra Xamidullayevna, Shukurova Nigora Quدراتila qizi	
NUTQIDA KAMCHILIGI BO'LGAN BOLALAR BILAN OLIB BORILADIGAN PSIXOKORREKSION ISHLAR TIZIMI	587
S.A.Mamatisayeva	
OPERATSIYADAN SO'NG SEZGI JARAYONLARINING TIKLANISHI.....	590
Karimova Gulchehra Xamidullayevna, Tojiyeva Go'zal Karimjonovna, Ollamova Nargiza Hamdam qizi	
TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV TIZIMINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA “DIGITAL TWIN” (RAQAMLI EGIZAK) TEXNOLOGIYASI ASOSIDA MODELLASHTIRISHNING ILMIY-AMALIY ASOSLARI.....	593
Umarova Navbahor Shokirovna, Gaymnazarov Odiljon Kurbanovich	

BOLALIKDAGI PSIXOLOGIK JAROHATLARNING O'SMIR SHAXSIY IDENTIFIKATSIYASI SHAKLLANISHIGA TA'SIRI: RETROSPEKTIV TAHLIL ASOSIDAGI YONDASHUV.....	596
Xudayberganova Roziya Nurniyazovna	
BOLALARDA NARKOZDAN SO'NG SEZGINI YUQORI BO'LISHI	599
Karimova Gulchehra Xamidullayevna, Zakirova Sadoqat Kudaybergenovna, Yangiboyev Zokir Tohir o'g'li	
НЕВРОЗЫ У ДЕТЕЙ: ПРИЧИНЫ И СИМПТОМЫ.....	602
Абдурахимов Дониёр Абдусаидович	
INVESTIGATION OF THE RECOVERY OF COGNITIVE PROCESSES AND MEMORY FUNCTIONS AFTER GENERAL ANESTHESIA THROUGH NEUROPSYCHOLOGICAL AND PHYSIOLOGICAL MEASUREMENTS.....	605
Karimova Gulchexra Khamidullayevna	
ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ И ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ СЕМЬИ В УСЛОВИЯХ БОЛЕЗНИ РЕБЁНКА.....	608
Асанова Гузаль Мухарамовна	
NARKOZDAN SO'NG UYQU BUZILISHLARI	612
Karimova Gulchexra Xamidullayevna, Kilichova Gulnoza Bobomurotova, Xalikova Shaxzoda Radjabovna	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ДЕТСКОГО АУТИЗМА: ФАКТОРЫ, ПРОЯВЛЕНИЯ, ПРОБЛЕМЫ.....	616
Асрарханова Эътибор Абдувахаб қизи	
БЕССОННИЦА И ПСИХОЛОГИЯ: ВЫЗОВЫ И ЦИФРОВЫЕ РЕШЕНИЯ (с включением проекта «Веб-приложение для людей, страдающих бессонницей»).....	620
Туракулова И. Х., Делеверханов С. А.	
ILK O'SPIRINLARDA STRESSNI KELITIRIB CHIQRUVCHI OMILLAR HAQIDAGI TASAVVURLARNING O'ZIGA XOSLIGI	623
N.Z.Ismoilova	
STRESSGA BARDOSHLILIK – SHAXS RUHIY SALOMATLIGINING ASOSI SIFATIDA	626
Ruzmatova Nigina Shotilla qizi	
O'SMIRLIK DAVRIDA XULQIY OG'ISHLARNI KORREKSIYALASH USULLARI.....	629
To'raboyev Azamat Muxamadullayevich	
SCIENTIFIC APPROACHES TO THE FORMATION OF STRESS RESISTANCE	632
Tuychiyeva Shakhlo Shavkatovna	
TALABALARDA RUHIY SALOMATLIKNI MUSTAHKAMLASHDA STRESSGA BARDOSHLILIK VA EMOTSIONAL INTELLEKTNING ROLI.....	634
Xajiyeva Iroda Adambayevna	
MASS-MEDIANI TA'SIRI OSTIDAGI O'Z JONIGA QASD QILISH: VERTER SINDROMI PSIXOLOGIYASI TAHLILI.....	637
Xudoyberganova Sharofat G'ofurjon qizi	
NERV KASALLIKLARDA BEMORLARDA HISSIY O'ZGARISHLARI.....	641
Xujamova Ruhshona G'olib qizi	
СУИЦИДАЛЬНОЕ ПОВЕДЕНИЕ У ДЕВУШЕК-ПОДРОСТКОВ.....	643
Аскарова Гулрух Оринбасаровна, Абдуллина Аделина Маратовна	
СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ И ТЕХНОЛОГИИ В СУДЕБНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЕ	647
Мухтарова Азиза Эркиновна	
INTROVERT VA EKSTROVERT SHAXSLARNING INGLIZ TILINI O'ZLASHTIRISHDAGI PSIXOLOGIK FARQLARI.....	650
Konratbaeva Ayjamal Bazarbaevna, Ochilova Xurshida Bahromovna	
BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING TANQIDIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK MEKANIZMLARI	652
Konratbaeva Ayjamal Bazarbaevna, Yusupova Xursanoy Fazliddin qizi	
МЕНЕДЖМЕНТ ИММЕРСИВНОЙ ИНКЛЮЗИВНОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ	655
Оманова Гулноза Абдиназаровна	

KO'P MILLATLI TA'LIM MUASSASALARIDA YETAKCHILIK USLUBLARINING ETNOPSIXOLOGIK JIHATLARI	658
Umarova Navbahor Shokirovna, G'ayratova Malohat O'tkir qizi	
TA'LIM TASHKIOTLARIDA QAROR QABUL QILISH JARAYONIDA BIXEVIORIAL MENEJMENT NAZARIYASINING MOHIYATI.....	660
Umarova Navbahor Shokirovna, Sangirova Nargiza Yuldashevna	

AUTIZM SPEKTRI BUZILISHI BO‘LGAN MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA VIDEOMODELLASHTIRISHNING IJTIMOY KO‘NIKMALARNI RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI

Atabayeva Dilrabo Ixtiyor qizi

Aniq va ijtimoiy fanlar universiteti

Psixologiya yo‘nalishi 2-bosqich magistri

Annotatsiya: Ushbu maqolada autizm spektri buzilishi (ASB) bo‘lgan maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirish jarayonida videomodellashtirish (VM) usulining samaradorligi ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda turli manbalar va olimlarning ilmiy ishlari asosida VM usulining nazariy asoslari, ijtimoiy o‘rganish nazariyasi va biheviistik yondashuv nuqtayi nazaridan mazkur metodning afzalliklari hamda amaliy cheklovlari yoritilgan. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy xulq-atvorni rivojlantirishda VM texnologiyasining interaktiv o‘rganish imkoniyatlari hamda individual yondashuv zarurati asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: autizm spektri buzilishi, ijtimoiy ko‘nikmalar, ijtimoiy o‘rganish nazariyasi, biheviizm, videomodellashtirish.

Abstract: This article presents a scientific analysis of the effectiveness of the video modeling (VM) method in developing social skills among preschool children with autism spectrum disorder (ASD). Based on a review of various scientific sources and studies, the paper highlights the theoretical foundations, advantages, and limitations of VM from the perspectives of social learning theory and behaviorism. The study emphasizes the importance of interactive learning opportunities and the necessity of individualized approaches in fostering social behavior among preschool children with ASD.

Key words: autism spectrum disorder, social skills, social learning theory, behaviorism, video modeling.

Аннотация: В данной статье проводится научный анализ эффективности метода видеомоделирования (ВМ) в процессе формирования социальных навыков у детей дошкольного возраста с расстройствами аутистического спектра (РАС). На основе анализа трудов различных авторов раскрыты теоретические основы метода, его преимущества и ограничения с позиций теории социального научения и бихевиоризма. Особое внимание уделено возможностям интерактивного обучения и необходимости индивидуального подхода при развитии социального поведения у детей дошкольного возраста с РАС.

Ключевые слова: расстройства аутистического спектра, социальные навыки, теория социального научения, бихевиоризм, видеомоделирование.

KIRISH

So‘nggi yillarda dunyo miqyosida autizm spektri buzilishi (ASB) tashxisi keskin ortib bormoqda. Xususan, AQSh Kasalliklarni nazorat qilish va oldini olish markazining Autizm va rivojlanishdagi buzilishlarni monitoring qilish tarmog‘i 2025-yilda e‘lon qilgan hisobotiga ko‘ra, 2022-yilgi kuzatuv natijalarida 8 yoshli bolalar orasida ASBning o‘rtacha uchrash chastotasi har 31 boladan 1 tasi (3,2%)ni tashkil qilgan. Tadqiqotlar, shuningdek, ASB erkaklarda ayollarga nisbatan 3,4 baravar ko‘p uchrashini ko‘rsatmoqda (erkaklar orasida 4,9%, ayollar orasida 1,4%). Muhimi, autizm barcha irqiy va etnik guruhlar orasida qayd etilgan. Ushbu raqamlar ASBning global miqyosda tobora keng tarqalayotganini va ayniqsa maktabgacha yoshdagi bolalarga nisbatan erta tashxis hamda samarali reabilitatsion yondashuvlarni ishlab chiqish zarurligini ko‘rsatadi.

Inklyuziv ta‘limda maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlantirish omillaridan biri sifatida shaxsiy-psixologik rivojlanish ko‘rsatkichlaridan bo‘lgan bir qator ko‘nikmalar — jumladan, jamoada ishlay bilish, ishni hamkorlikda rejalashtirish, faoliyat mazmunini boyitish, atrofdagilar bilan muomala qila bilish, o‘ziga qarata aytilgan gapni tushunish, so‘zlashishga kirishish, aniq qilib gapirish, savollarga javob qaytarish, boshqalarga savol berish kabilarni o‘zlashtirishi talab etiladi (Madatov I.Y., 2024).

Ilmiy manbalarda autizm spektri buzilishiga (ASB) ega bolalarda ijtimoiy muloqot, ko'z bilan aloqa, kommunikatsiya va boshqalarga nisbatan hamdardlik ko'nikmalari yetarli darajada shakllanmaganligi qayd etilgan (American Psychiatric Association, 2013). Shu sababli, ularni rivojlantirishga qaratilgan ijtimoiy ko'nikmalar intervensiyalariga ehtiyoj yuqori.

Shu bois, hozirgi zamonaviy texnologiyalar jadal rivojlanib borayotgan zamonamizda ta'lim va reabilitatsiya jarayonlarida innovatsion metodlardan foydalanish muhim sanaladi. Ulardan biri — o'zini videomodellashtirish (O'VM) bo'lib, u bolaga o'zini ijobiy xatti-harakatlar bilan ko'rish imkonini beradi.

Avvalo, o'rganishning o'zi qanday jarayon ekanligiga to'xtaladigan bo'lsak, avvalgi tadqiqotlarga asoslanib, o'qish (o'rganish) quyidagicha ta'riflangan:

“Ta'lim oluvchining atrof-muhit bilan o'zaro munosabati natijasida inson faoliyati yoki faoliyat imkoniyatida yuz beradigan barqaror o'zgarish.” (Driscoll, 1994)

Weinstein va Mayer (1986) o'rganishni quyidagicha tushuntirgan:

“Tajriba tufayli inson bilimida yoki xulq-atvorida yuzaga keladigan nisbatan doimiy o'zgarish.”

Shuell (1986) bu fikrni yanada aniq qilib shunday izohlagan:

“Amaliyot yoki boshqa tajriba turlari natijasida xulq-atvorda yoki ma'lum bir tarzda harakat qilish qobiliyatida yuzaga keladigan uzoq muddatli o'zgarish.”

O'rganish nazariyasi rivojlanishda asosiy kuch sifatida atrof-muhitni ko'radi (Hoffman, 1993).

Olimlar o'rganish nazariyalarini quyidagilarga ajratadilar: bihevizizm, ijtimoiy o'rganish nazariyasi (IO'N) va ijtimoiy-kognitiv o'rganish nazariyasi (IKO'N). Bulardan IO'N va IKO'N ikkisi ham kuzatish orqali o'rganish g'oyasiga asoslanadi.

Ijtimoiy o'rganish nazariyasi Albert Bandura tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, insonlar ko'nikma va xatti-harakatlarni boshqalarni kuzatish orqali o'rganishini ta'kidlaydi. Ushbu nazariya o'rganish jarayonida imitatsiya (taqlid), modellashtirish va mustahkamlashning ahamiyatiga urg'u beradi. Shaxs yangi xatti-harakatlarni nafaqat bevosita tajribasi orqali, balki boshqalarning xatti-harakatlari va ularning oqibatlarini kuzatish orqali ham egallashi mumkin.

Bandura bu nazariyani an'anaviy behaviorizm va kognitiv yondashuv o'rtasidagi “ko'prik” sifatida talqin qiladi. Chunki behaviorizm faqat tashqi xatti-harakat hamda mukofot yoki jazo tizimiga e'tibor qaratib, ijtimoiy o'rganish nazariyasi insonlarning axborotni faol qayta ishlashi, xatti-harakat va uning oqibatlari o'rtasidagi bog'liqlikni anglashini ham hisobga oladi (Bandura, 1977).

Mazkur nazariya ta'lim jarayonlarida keng qo'llaniladi: o'qituvchilar o'quvchilarga zarur bo'lgan ko'nikmalarni ko'rsatib, ularni kuzatish va taqlid qilish orqali o'zlashtirishlariga yordam beradi. Klinik psixologiyada esa modeling terapiyasi fobiyalarni kamaytirishda yoki autizm spektri buzilishi kabi turli xulq-atvor buzilishlarida ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishda samarali qo'llanadi.

Kuzatuv obyekti bo'lgan shaxslar “model” deb ataladi, ulardan o'rganish jarayoni esa “modellashtirish” sifatida ta'riflanadi. Bu fikr Newman B.M. va Newman P.R. (2007) tomonidan ham ilgari surilgan. Banduraning ta'kidlashicha, ijtimoiy o'rganishning keyingi bosqichlari — taqlid va xulq-atvorni modellashtirish — faqat shaxs dastlabki bosqichda ijobiy va kutilgan natijalarni kuzatgan taqdirdagina yuz beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Adabiyotlarga asoslanib aytilganda, ijtimoiy o'rganish nazariyasida uchta asosiy tushuncha mavjud. Banduraning fikriga ko'ra, insonlar faqat bevosita tajriba orqali emas, balki boshqalarning xatti-harakatlarini kuzatish orqali ham yangi bilim va ko'nikmalarni egallashlari mumkin. Bu jarayon, ayniqsa bolalik davrida — shaxsiy tajriba hali cheklangan va ijtimoiy vaziyatlarni anglash endigina shakllanayotgan paytda — muhim ahamiyatga ega.

Ichki rag'batlantirish. An'anaviy xulq-atvor nazariyasidan farqli ravishda, ijtimoiy o'rganish nazariyasi inson faoliyatida ichki psixologik jarayonlarning rolini ham e'tiborga oladi. Ya'ni, shaxs faqat tashqi mukofot yoki jazoga bog'lanib qolmaydi, balki o'zidan qoniqish hissi, o'zini baholash, erishilgan natijadan mamnunlikni his qilish hamda atrof-dagilarning ijobiy munosabatini kutish orqali ham rag'bat oladi. Ushbu jihat autizm spektri buzilishi (ASB) bo'lgan bolalarda ijtimoiy rag'batlantirishni shakllantirish jarayonida ayniqsa muhim ahamiyat kasb etadi.

Modellashtirish jarayoni. O'rganish natijasi har doim ham darhol xulq-atvorda ko'rinmasligi mumkin. Bola avval kuzatadi, eslab qoladi va kerakli vaziyatda o'zlashtirilgan bilim yoki xatti-harakatni qo'llaydi. Demak, modellashtirish — kuzatilgan xulq-atvorni keyinchalik amalda namoyon etish jarayonidir.

1961-yilda A. Bandura tomonidan o'tkazilgan mashhur “Bobo qo'g'irchog'i tajribasi” ijtimoiy o'rganish nazariyasi asosida olib borilgan bo'lib, xulq-atvor namunalarini kuzatish orqali o'zlashtirish mumkinligini yaqqol ko'rsatdi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, insonlar, xususan bolalar, boshqa shaxslarning xatti-harakatlarini kuzatib, ularga o'xshash xulq-atvorni namoyon etishga moyil bo'lishadi.

Banduraning ushbu tajribasi zamonaviy psixologiyada tub burilish yasab, sof biheviyistik yondashuvdan kognitiv yondashuvga o'tish jarayonini jadallashtirdi. Shu sababli, “Bobo qo'g'irchog'i tajribasi” psixologiya tarixidagi eng mashhur va keng tan olingan ilmiy tajribalardan biri sifatida e'tirof etiladi (Newman, B. M. & Newman, P. R., 2007).

Ushbu tadqiqotning dolzarbligi shundaki, u biheviyizmning qat'iy qarashlarini rad etadi. Behaviorizmga ko'ra, har qanday xatti-harakat rag'bat yoki jazoga bog'liq holda shakllanadi. Ammo Banduraning tajribasida bolalar qo'g'irchoqqa nisbatan agressiv xatti-harakatlarni takrorlash uchun hech qanday tashqi mukofot yoki jazoga duch kelmadilar — ular faqat kuzatgan modellarining harakatlarini qayta namoyon etdilar. Bu holat inson xulq-atvorining shakllanishida kuzatuvchan o'rganishning mustaqil va muhim mexanizm ekanini ko'rsatadi.

Bandura (1977) kuzatuvchan o'rganishni to'rt asosiy komponent orqali izohlaydi. Ularning har biri autizm spektri buzilishi (ASB) bo'lgan bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish jarayonida muhim metodik ahamiyatga ega:

1. E'tibor. Modelning xatti-harakatiga diqqatni qaratish samarali o'rganishning boshlang'ich sharti hisoblanadi. ASB bo'lgan bolalarda diqqatni jamlash qiyinligi sababli, vizual yordamchi vositalar, soddalashtirilgan ko'rsatmalar va ko'p marotaba takrorlash diqqatni jalb etishda muhim rol o'ynaydi (Newman & Newman, 2007).

2. Esda saqlash. Kuzatilgan xatti-harakatning xotirada mustahkamlanishi o'rganish jarayonining keyingi bosqichini tashkil etadi. ASB bo'lgan bolalarda ushbu jarayonni qo'llab-quvvatlash uchun rasmlar, piktogrammalar, grafik jadvallar va qisqa video lavhalardan foydalanish samarali natija beradi (Bandura, 1986).

3. Takrorlash qobiliyati. O'rganilgan xatti-harakatni qayta bajarish amaliy mashqlar orqali shakllanadi. Ushbu jarayonda murakkab xatti-harakatlarni kichik bosqichlarga bo'lib o'rgatish va takroriy mashg'ulotlar muhim o'rin tutadi.

4. Motivatsiya. Xatti-harakatni takrorlash uchun ichki yoki tashqi rag'batlantirish zarur. ASB bo'lgan bolalarda ijtimoiy mukofotlar (maqto'v, qo'llab-quvvatlash) bilan bir qatorda, bolaning shaxsiy qiziqishlariga mos bo'lgan maxsus rag'batlantirish usullari qo'llanilganda samaradorlik ortadi (Bandura, 1977).

Bandura ta'kidlaganidek, bolalar boshqa shaxslarning xatti-harakatlarini kuzatish orqali yangi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtiradilar hamda ularni takrorlashga moyil bo'ladilar. U kuzatuvchan o'rganishning uch asosiy modelini farqlab ko'rsatadi:

1. Jonli model – real shaxs tomonidan ma'lum xatti-harakatning bevosita namoyish etilishi.
2. Og'zaki model – xatti-harakatning og'zaki izoh yoki tushuntirish orqali taqdim etilishi. Masalan, ijtimoiy hikoyalar yordamida bolalarga ma'lum vaziyatlarda o'zini qanday tutish yoki ijtimoiy signallarga qanday javob qaytarish kerakligi o'rgatiladi.
3. Ramziy model – kitob, film, teleko'rsatuv yoki onlayn media vositalarida real yoki badiiy qahramonlar tomonidan xatti-harakatning namoyon qilinishi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Albert Bandura dastlab 1960-yillarda ilgari surgan “Ijtimoiy o'rganish nazariyasi” insonning yangi bilim va xatti-harakatlarni kuzatish, taqlid qilish hamda model orqali o'zlashtirish mexanizmlarini tushuntirib berdi. Biroq keyinchalik insonning faqat tashqi kuzatuv va taqlid orqali emas, balki kognitiv jarayonlar – tafakkur, o'z imkoniyatlariga nisbatan ishonch, motivatsiya va o'zini boshqarish orqali ham o'rganishini ilmiy asoslash zarur bo'ldi.

Shu sababli, 1986-yilda Bandura “Ijtimoiy o'rganish nazariyasi” (IO'N)ni kengaytirib, uni “Ijtimoiy-kognitiv o'rganish nazariyasi” (IKO'N) deb atadi. Aslida, bu nazariya ijtimoiy o'rganish nazariyasining davomi va yanada mukammallashtirilgan shakli bo'lib, unda insonning o'rganish jarayoni xatti-harakat, shaxsiy omillar va ijtimoiy muhitning o'zaro ta'siri asosida tushuntiriladi.

Demak, IO'N kuzatuvchan o'rganish mexanizmlariga asos solgan bo'lsa, IKO'N bu yondashuvni chuqurlashtirib, o'rganishda ichki psixologik jarayonlarning o'rnini ham ochib berdi. Mazkur yondashuv ASB bo'lgan maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy rivojlanishini tushuntirishda metodologik asos sifatida xizmat qiladi.

Bandura (1977) biheviyistik nazariyadagi klassik va operant shartlashuv g'oyalarini qisman qo'llab-quvvatlagan holda, ularni quyidagi ikki asosiy tamoyil bilan to'ldiradi:

1. Stimullar va reaksiyalar o'rtasida vositachilik jarayonlari mavjud. Bu esa autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalarda ijtimoiy signallarni sezish, ularni to'g'ri talqin qilish va ularga mos ravishda javob qaytarish jarayoni oddiy reflektor javobdan ko'ra murakkabroq kognitiv hamda emotsional mexanizmlarni talab qilishini, shuningdek, bu ko'nikmalarni shakllantirish muhimligini anglatadi.

2. Xulq-atvor kuzatuvchan o'rganish orqali egallanadi. Bola atrofdagi odamlarning xatti-harakatlarini kuzatadi va ularni o'zlashtiradi. Shu sababli, ASBli bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish uchun pedagoglar, tengdoshlari, o'zlari yoki ota-onalarining ijobiy modellari zarur.

Shu asosda ushbu tadqiqotning metodologik farazlari quyidagicha ifodalanadi:

- ASBli maktabgacha yoshdagi bolalar ijtimoiy vaziyatlarni kuzatuvchan o'rganish yoki o'zini videomodellashtirish orqali ijtimoiy ko'nikmalarni samarali egallashlari mumkin.
- Model asosida o'rgatish jarayonida mustahkamlash, qayta eslatish va ko'rsatma berish kabi qo'shimcha usullardan foydalanish natijalarni yaxshilaydi.
- Ijoiy ijtimoiy modellardan foydalanish bolaning hamkorlikdagi o'yin, o'zaro muloqot va ko'z bilan aloqa qilish kabi asosiy ijtimoiy tashabbuslarini rivojlantiradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda autizm spektri buzilishi (ASB) bo'lgan bolalarni davolashda, xususan amaliy xulq-atvor tahlili (ABA) asosidagi usullar sezilarli natijalar bergan. Biroq ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga oid tadqiqotlar hali yetarli darajada tizimli emas (Matson, J. L.; Matson, M. L.; Rivet, T. T., 2007).

Tadqiqot natijalarining tahlili shuni ko'rsatadiki, o'zini videomodellashtirish usuli autizm spektri buzilishining yuqori funksional darajasi bo'lgan bolalarda kommunikativ va ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishda tengdoshlarini modellashtirish usuliga nisbatan samaraliroqdir. Ushbu farq ASBning yuqori funksional darajasi bo'lgan bolalarning o'z harakatlarini boshqalarnikidan ko'ra yuqoriroq baholash tendensiyasi bilan izohlanishi mumkin. Ushbu tadqiqot natijalariga asoslanib, o'zini videomodellashtirish ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishda samarali va ustuvor strategiya sifatida e'tirof etilishi mumkin (Children, 2020).

Yana bir tadqiqot o'zini videomodellashtirish va boshqa bir insonni videomodellashtirish intervensiyalarining samaradorligini taqqoslash maqsadida o'tkazilgan. Ushbu tadqiqotda 4 yoshdan 11 yoshgacha bo'lgan autizm tashxisi qo'yilgan besh nafar bolaga suhbat savollariga javob berish o'rgatilgan va bu jarayon ikkala — o'zini hamda boshqani videomodellashtirilgan sharoitlarda amalga oshirilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, ikki sharoit o'rtasida vazifani o'zlashtirish tezligida umumiy farq kuzatilmagan. Bu esa umumiy holatda videodan samarali o'rgana oladigan bolalar har ikkala uslub orqali ham bir xil darajada muvaffaqiyatli o'rganishganini anglatadi. Demak, video intervensiyalardan muvaffaqiyatli o'tgan ishtirokchilarning vizual o'rganish ko'nikmalari bu usuldan foyda ko'ra olmagan bolalarnikiga nisbatan yuqoriroq edi. Natijalar autizmlil bolalarda vizual o'rganish modelining ahamiyati nuqtai nazaridan muhokama qilingan (Michelle Sherer, Karen L. Pierce, 2001).

Shukla-Mehta va Miller (2010) tomonidan olib borilgan adabiyotlar sharhida autizm spektri buzilishiga ega bo'lgan bolalarda ijtimoiy va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda uch xil videomodellashtirish texnikasi o'rganilgan:

1. Boshqani videomodellashtirish,
2. O'zini videomodellashtirish,
3. Nuqtai nazardan videomodellashtirish.

O'VM texnikasida bola o'zini model sifatida kuzatadi. Amaliyotda uni tashkil etish nisbatan murakkab bo'lsa-da, ijtimoiy tashabbuslar, suhbatga qo'shilish va savollarga javob berish ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali natijalar bergan. Nuqtai nazardan modellashtirish esa video tasvirni bolaning ko'z qarashi nuqtai nazaridan tasvirga olish orqali amalga oshiriladi. Ya'ni, video yoki vizual materiallarda vazifa bajarilishi shaxsning o'zi bajarayotgandek, birinchi shaxs nigohidan namoyish qilinadi. U hali keng tadqiq qilinmagan bo'lsa-da, dastlabki natijalar tranzitsiya jarayonidagi muammoli xatti-harakatlarni kamaytirishga yordam berishi mumkinligini ko'rsatmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, videomodellashtirish strategiyalari ASB bo'lgan bolalarda ijtimoiy va kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishda istiqbolli yondashuv hisoblanadi. Ammo texnika tanlashda bolaning individual xususiyatlari, dastlabki ko'nikmalari va motivatsion omillarini hisobga olish muhimdir. Kelgusida modellashtirishning turli usullari samaradorligini kengroq guruhlar kesimida taqqoslash zaruriyati mavjud. Mualliflar kelgusida har bir bola uchun eng samarali videomodellashtirish strategiyasini aniqlashga qaratilgan tadqiqotlarni davom ettirish zarurligini ta'kidlaydilar.

Shuningdek, tadqiqot mualliflari VM texnikalarini qo'llashda bir necha shartlarni ta'kidlab o'tishadi: video segmentlari 3–5 daqiqa davom etishi kerak, o'quvchida imitatsiya va diqqatni jamlash kabi dastlabki ko'nikmalar mavjud bo'lishi zarur.

Xulosa qilib aytganda, videomodellashtirish usuli ASB bo'lgan bolalar uchun ijtimoiy va kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishda yanada samaraliroq vosita hisoblanadi. Bu esa ta'lim va korreksion jarayonlarda videomodellashtirish strategiyasini individual yondashuv asosida tanlash zarurligini ta'kidlaydi (Buggey, T., & Ogle, L., 2012).

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Bandura, A. (1977). Social learning theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
2. Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
3. Buggey, T., & Ogle, L. (2012). Video self-modeling and autism: A review of the literature. *Developmental Neurorehabilitation*, 15(6), 397–409.
4. Frolli, A., Ricci, M. C., Bosco, A., Lombardi, A., Cavallaro, A., Operto, F. F., & Rega, A. (2020). Video modeling and social skills learning in ASD-HF. *Children*, 7(9), 279.
5. Madatov, I. Y. (2024). Inklyuziv ta'lim [Darslik]. Samarqand davlat universiteti, Kattaqo'rg'on filiali. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi.
6. Matson, J. L., Matson, M. L., & Rivet, T. T. (2007). Social-skills treatments for children with autism spectrum disorders: An overview. *Behavior Modification*, 31(5), 682–707.
7. Newman, B. M., & Newman, P. R. (2007). Theories of human development. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
8. Sherer, M., Pierce, K. L., Paredes, S., Kisacky, K. L., Ingersoll, B., & Schreibman, L. (2001). Enhancing conversation skills in children with autism via video technology: Which is better, “self” or “other” as a model? *Behavior Modification*, 25(1), 140–158.
9. RR Ashurov [Xarakter aksentuatsiyasi tushunchasining ijtimoiy-psixologik tahlili](#) Science and Education, 2022 3 Science and Education 663-674.
10. A.R Ramazonovich [Development Of Cognitive Processes In Students as An Important Factor of Intellect Formation](#) - Jurnal Psikologi, 2025 2, 1-6
11. Shukla-Mehta, S., Miller, T., & Callahan, K. J. (2010). Evaluating the effectiveness of video instruction on social and communication skills training for children with autism spectrum disorders: A review of the literature. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 25(1), 23–36.

